

ביאורים

הצרות העיקריות של האדם בחייו, אינם גשמיות אלא רוחניות. כשהאדם מלא שמחה ובעל בטחון עצמי, גם אם הוא סובל מבעיות בריאות ופרנסה, יש לו חוסן נפשי שמעניק לו יציבות. לעומת זאת, כשהאדם שרוי בדיכאון ובעצבות, החיים שלו אינם שווים בעיניו. מהי הסיבה לצרות הללו שתופסות מקום בחיי האדם?

הסיבה היא הבנה שגויה ומסולפת של ענייני האמונה ושל הבנת אופי הקשר בין האדם לבורא. קיימת תופעה טבעית בעולם, שכל נברא חש צורך להתבטל בפני מי שיש לו השפעה עליו. התלמיד מקבל חכמה מהרב, הוא מכיר בעליונות שלו כלפיו, הנובעת מכך שהוא זקוק לו. הילד מבין שחייו תלויים לגמרי בהורים שלו, והוא נכנע ומתמסר אליהם.

התלמיד והילד לא מרגישים שהתלות שלהם באחרים פוגעת בהם ומחלישה אותם. להיפך, הם חשים שתלות זו מעצימה ומחזקת אותם. הסיבה לכך היא שהם בטוחים שהמורים וההורים רוצים בטובתם, דואגים להם, ומשלימים את חסרונם. הם מודעים לכך שלגורם בו הם תלויים יש מטען רוחני וגשמי, שכעת להם הוא חסר.

אולם ביחס לבורא, זה כבר לא מובן מאליו. ישנה תחושה מסוימת, על פיה האל מנצל את סמכותו כדי לרדותו בבני האדם ולשעבד אותם לרצונו. שהאל הוא עריץ ורודף כבוד, שמשתמש בעליונות שלו כדי להתנשא על בני האדם, ולחלק להם פקודות באופן שרירותי. כשהאדם עובד את ה' ומקיים מצוות מתוך עמדה נפשית שכזו, הוא מרגיש שהתורה מאמלת אותו ומדכאת את חייו לחינם. הוא חש חסר אונים מול האל הגדול, בכך שהוא נאלץ לוותר על חירותו בלית ברירה. המצב הזה מוביל לדכדוך, לשנאת החיים ולחוסר מוכנות להתבטל בפני הבורא.

כדי לתקן את הצרות הרוחניות הללו, צריך לעשות טיפול שורש, ולשקם את היחס הנפשי אל הבורא. כשהאדם יכיר בכך שיש בו חסרון מובנה, ואילו לבורא יש אוצר רוחני אין סופי של חכמה וטוב ומוסר, הוא ישמח לקבל עליו את מרותו. כשהוא יהיה בטוח שהאל רוצה לסייע לו, וחפץ להעניק לו מטובו כדי לקרב אותו אל השלמות, הוא יתבטל אליו בשמחה. עבודת ה' מתוך עמדה כזו, שהקשר עם הבורא תורם לו את הדבר החשוב ביותר בחיים, תחזק את הביטחון של האדם, ותמלא אותו בסיפוק ושמחה אדירים.

הרחבות

• אמור לצרוחינו די

כָּל הַצְּרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם... אֵינָן בְּאוֹת כִּי-אִם מִפְּנֵי חֶסֶר-דַּעַה לְהִסְתַּכֵּל הַסְּתַּכְּלוֹת בְּהִירָה בְּגֵאוֹת ד'. הרב קוק מבאר במקום אחר את משמעותה של ההתבטלות בפני הקב"ה. הרב מסביר כי התבטלות זו דורשת מהאדם להתרומם ולהבין כי כל מה שקורה בעולם, בין הדברים הטובים והנעימים ובין מה שהוא תופס כמאורעות קשים, הוא המהלך בו העולם מתעלה: "כאשר יתבונן האדם שמצב ההווה איננו כי אם מעבר לחיים טובים ומאושרים, לחיים שרשעה כעשן תכלה, והרעות הרבות אשר שרשן הוא במה שהאדם באדם ישלט לרע לו (על פי קהלת ח, ט) יכלו, והדעות והמדות ועמהן המעשים יזדככו, ובזה יסורו גם כן הרעות הטבעיות שלא הוכנו כי אם כדי להכניע יצר לב האדם ולבצר זדון לבו, אם כן המתבונן בחיים ההויים בתוך מעבר לחיים מאושרים שמלאים עדן ומנוחה, הוא ישמח מאד במעשה ד' וישכיל שטוב להודות לשמו יתברך על כל מה שברא." [עין איה, שבת א, פרק א, מח]

שאלות לדיון

האם אתה מצליח להסביר לפי דברים אלו את כל התקופות הקשות שעברת בחיים?
האם הכניעה אינה מידה רעה? מה ההבדל בין כניעה לאלוהות לבין הכניעה לכל דבר אחר?

לעילוי נשמת ציפורה בת ר' נפתלי ז"ל

הבנה נכונה
ברוממות הבורא
מובילה לעונג

כָּל הַצְּרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, בְּיַחֲוֹד הַצְּרוֹת הַרוּחָנִיּוֹת: תּוֹגָה, קֶצֶר-רוּחַ, בְּחִילַת-הַחַיִּים, יְאוּשׁ, שִׁבְאַמָּת הֵן הַנֵּן הַצְּרוֹת הַעֲקָרִיּוֹת שֶׁל הָאָדָם, אִף הֵן אֵינָן בְּאוֹת כִּי-אִם מִפְּנֵי חֶסֶר-דַּעַה לְהִסְתַּכֵּל הַסְּתַּכְּלוֹת בְּהִירָה בְּגֵאוֹת ד'°.

הַהִכְנָעָה מִפְּנֵי הָאֱלֹהִים, שֶׁהִיא דְבַר טְבָעִי בְּכָל נְבְרָא, בְּכָל הַיּוֹה שֶׁפְּרִטִיּוֹת מִתְגַּלָּה בְּקִרְבָּה, לְהִתְבַּטֵּל בְּפְנֵי הַכְּלָלוֹת וְקַל-וְחֹמֶר בְּפְנֵי מְקוֹר הַהוֹיָה° שֶׁל הַכְּלָלוֹת, שֶׁהוּא חֵשׁ בּוֹ עֲלִיוֹנוֹת שֶׁל אֵין-קֶץ לְגַבֵּי הַכְּלָלוֹת, - לֹא צֶעַר וְדַכְדוּף יֵשׁ בָּהֶם, כִּי-אִם עֲנֵג וְקוֹמְמִיּוֹת, שֶׁלְטוֹן וְגִבּוֹרָה פְּנִימִית מְעֻטָּרֶת בְּכָל יְפִי.

כְּשֶׁמִּתְפַּתַּחַת הַהִפְכָּה הַזֹּאת שֶׁל גֵּאוֹת ד' בְּקִרְבַּ הַנְּשָׁמָה בְּכָל דְרָכֶיהָ הִיא מְרֻצָּה° אֵת הַחַיִּים בְּשֶׁעֲבוּדָם° הַטְּבָעִי, מִמְלֶאכֶת נַחַת וְחַיִּים לְפִי אוֹתָהּ הַמְּוֶדָה שֶׁהִפְרֵט מִכִּיר אֵת גְּדֵל הַכְּלָל וְהַדָּר מְקוּרוֹ, וְכָל הַעֵז וְהַהוֹד שֶׁבְּמַחְזוֹת הַמְּצִיאוֹת הוֹלֵךְ וּמִתְעַלָּה, מִתְכַּלֵּל וּמִתְאֲדָר°, עַל-יְדֵי הַקְּטָנָתָהּ שֶׁל הַנְּשָׁמָה לְפְנֵי יוֹצְרָהּ.

הַהִקְטָנָה הַטְּבָעִית הַזֹּאת מְצַמֶּיחָה גְּדוּלוֹת אֲדִירָה, שֶׁלְטוֹן שֶׁל הוֹד-מְלָכוּת וְנִהוּרָא מְעֵלִיא°, הַמְּשַׁחֶקֶת° בְּכָל עַת פֶּנֵּג עֲדָנֶת מְצִיאוֹתָהּ וְעֲלִיזָה בְּחֻלְקָה הַהוֹלֵךְ וּמִתְרַחֵב, הוֹלֵךְ וּמִתְגַּדֵּל עַד אֵין חֶקֶר, אֵין קֶץ, עַד תְּאֹת גְּבַעַת עוֹלָם°. אֲבָל מִתִּי הִיא טְבָעִית?

כְּשֶׁגְּדֵלֶת הָאֱלֹהִים מְצַטִּירֶת יְפָה בְּתוֹךְ הַנְּשָׁמָה, בְּצוּרָה שֶׁל דַּעַה טְהוּרָה, שֶׁל שֶׁכָּל מִתְעַלָּה מִכָּל מַהוּת° וְשֶׁל דְמִיּוֹן עֲשׂוּי בְּטוֹב הַחַיִּים מְמַלֵּא בְּכָל הוֹד וְתִפְאָרֶת גְּדֵלָה, שֶׁאֵז נִתְבַּעַת° הַהִתְבַּטְלוֹת מִכָּל זְוִיּוֹת הַנְּשָׁמָה, מִכָּל כְּלָלוֹתֶיהָ וּפְרִטִיּוֹתֶיהָ.

(אורות, זרעונים, יסורים ממרקים)

בְּהִירָה - טובה ומעמיקה. בְּגֵאוֹת ד'- בגודל ובטוב האלוהי. התבוננות מביאה ליראת רוממותו.
מְקוֹר הַהוֹיָה - בורא עולם. בָּה - בהכנעה. מְרֻצָּה - חפיצה, מעוניינת. בְּשֶׁעֲבוּדָם - לעבודת ה'.
מִתְאֲדָר - מתעצם ומתגבר. נִהוּרָא מְעֵלִיא - הארה עליונה. הַמְּשַׁחֶקֶת - מלשון שחוק, השמחה. עַד תְּאֹת גְּבַעַת עוֹלָם - תענוג המתפשט לכל קצות הארץ. מִתְעַלָּה מִכָּל מַהוּת - מחשבה שאינה מנסה לתחום ולהגדיר את המהות האלוהית ש"אין מחשבה תפסיה ביה". נִתְבַּעַת - ראויה היא.